

LIETUVOS STUDENTŲ SĄJUNGOS AUKŠTOJO MOKSLO VIZIJOS GAIRĖS

AUKŠTOJO MOKSLO PASKIRTIS

Lietuvos studentų sąjunga, priimdama šias aukštojo mokslo vizijos gaires, tvirtina, kad aukštojo mokslo paskirtis yra ugdyti darnią ir teisingą, socialiai, kultūriškai ir technologiškai pažangią visuomenę. Aukštasis mokslas atlieka šią funkciją telkdamas, vystydamas ir perduodamas (naujoms kartoms) visuomenės intelektualinį ir kultūrinį paveldą bei skleisdamas jį visuomenėje. Visuomenės intelektualinis ir kultūrinis paveldas yra saugomas, įprasminamas ir vystomas aukštųjų mokyklų bendruomenėms vykdant mokslinius tyrimus, kurie kuria bei plečia naujas žinias, idėjas, technologijas, bei prisideda prie šiuolaikinių visuomenės problemų identifikavimo ir sprendimo.

Vykdydamos mokymo funkciją aukštosios mokyklos savo siūlomų studijų programų turinį turi grįsti naujausiais moksliniais pasiekimais, taip išpildant mokslo ir studijų vienovės principą. Aukštosios mokyklos išsilavinimo siekiantiems asmenims turi suteikti ne tik profesines žinias ir įgūdžius, kurie leistų absolventui sėkmingai įsitraukti į darbo rinką, bet ir lavinti jų protą, suteikti bendrąsias kompetencijas – gebėjimą kritiškai vertinti aplinką, pastebėti ir analizuoti tendencijas bei reiškinius, sisteminti žinias ir kūrybiškai spręsti problemas. Žinių, gebėjimų, vertybių ir požiūrių perdavimas užtikrina aukštojo mokslo pagrindu tapusių vertybių tęstinumą.

Aukštosios mokyklos padeda privataus ir viešojo sektorių veiklose pritaikyti naujausias žinias, pažangiausias metodus ir moderniausias technologijas. Šią veiklą institucijos vykdo teikdamos visuomenei platų spektrą paslaugų: konsultacijas, mokymus, analizes. Aukštųjų mokyklų bendruomenės, įsitraukdamos į aktualiausių visuomenės problemų nagrinėjimą ir sprendimą, aktyviai dalyvauja viešose diskusijose ir pasitelkia savo intelektualinį potencialą šiuolaikiniams iššūkiams įveikti ir pilietinei visuomenei kurti.

AUKŠTOJO MOKSLO PASKIRTIES SUSIAURĖJIMO GRĖSMĖ

Lietuvos studentų sąjunga pripažįsta, kad plačiai aukštojo mokslo funkcijos sampratai, apimančiai, bet neapsiribojančiai tikslu studentams suteikti platų išsilavinimą, šiandien gresia susiaurėjimas iki trumpalaikius tikslus tenkinančios, tik į kvalifikaciją ir greitą įsidarbinamumą po studijų orientuotos aukštojo mokslo sampratos. Europos sąjungos įtaka nacionalinei švietimo politikai, stiprus verslo asociacijų balsas ir reikšminga jų įtaka švietimo politikai bei politiniai sprendimai, orientuoti į lengviausiai įvertinamų rodiklių (pvz., įsidarbinamumas, absolventų pajamos) sutapatinimą su studijų kokybe ir aukštojo mokslo misija, yra veiksniai, skatinantys aukštojo mokslo paskirties sampratos siaurėjimą. Akademinės bendruomenės ir valstybė turi nuolatos ginti plačiąją aukštojo mokslo sampratą, taip kurdamos atsvarą paminėtiems išorės veiksniams.

Lietuvos studentų sąjunga tiki, kad aukštųjų mokyklų bendruomenės turi išsaugoti vieną iš savo veiklos pagrindų ir stiprybių: dualistinę mokslinės veiklos paskirtį. Bendruomenėse turi būti puoselėjamas prigimtinis smalsumas, vedantis prie tyrimų, nagrinėjančių sudėtingiausias ir menkiausiai žmonijos suvokiamas temas. Šalia mokslinės veiklos, plečiančios žmonijos suvokimo ribas, aukštosios mokyklos turi vykdyti ir mokslinę veiklą, kuria siektų, kad naujaisi atradimai nešytų naudą žmogui ir visuomenei, bei atlieptų šiuolaikinę visuomenę kamuojančias problemas.

43

44 Grėsmę mokslinės veiklos dualistiškumui kelia didėjantis visuomenės reiklumas aukštųjų mokyklų
45 moksliniams rezultatams, kurie sukurtų kuo didesnę ekonominę naudą ir būtų praktiškai pritaikomi.
46 Tokie visuomenės norai įgauna politinių ir finansinių paskatų formas ir skatina aukštąsias mokyklas
47 orientuotis į pritaikomą mokslą, nukreipiant jas nuo mokslinės veiklos, gilinančios žmonijos suvokimą.
48 Veiksniai, sukeltys spaudimą institucijoms, gali sukurti rezultatą priešingą siekiamam ir yra
49 paremtos klaidinga prielaida - tikėjimu, kad mokslinės veiklos rezultatai gali būti prognozuojami ir
50 planuojami. Jos nukreipia bendruomenes nuo dominančių sričių, kuriose padaryti proveržiai gali
51 sukurti prielaidas pritaikomiems ir komercializuojamiems moksliniams pasiekimams atsirasti.

52

53 Lietuvos studentų sąjunga teigia, kad puoselėjant bendruomenėse intelektualią ir kūrybišką aplinką,
54 kurioje siekiama patenkinti smalsumą ir pažinimo norą, bus kuriamas visuomenės poreikius
55 tenkinantis ir viršijantis mokslas. Atsakomybę Lietuvai suprantanti bendruomenė pati sieks nukreipti
56 savo tiriamąją veiklą į visuomenei aktualių problemų sprendimą ir sieks pritaikyti naujas žinias versle
57 ar valstybės valdyme.

58

AUKŠTOSIOS MOKYKLOS VAIDMUO

59 Aukštosios mokyklos, įvertinusios savo išteklius bei padėtį ir patirtį visuomenėje, gali rinktis sutelkti
60 savo dėmesį į vienos, kelių ar visų funkcijų vykdymą. Siekiant to valstybinis sektorius
61 reglamentavimas turi suteikti aukštosioms mokykloms didelę laisvę formuoti savo veiklą.

62

63 Lietuvos studentų sąjunga pripažįsta, kad siekiai vykdyti mokslinę veiklą, teikti asmenims darbo
64 rinkoje pritaikomus įgūdžius ar platų išsilavinimą negali būti dirbtinai atskiriami, o orientuojantis į
65 vieną iš šių tikslų iš dalies yra įgyvendinami ir kiti siekiai. Suprantama ir tai, kad Lietuvos aukštosios
66 mokyklos turi ribotus finansinius ir žmonių išteklius, ir tai, kad kiekvienas besimokantysis aukštojoje
67 mokykloje praleidžia ribotą laiką, Lietuvos studentų sąjunga teigia, kad Lietuvos aukštųjų mokyklų
68 tinklas turėtų būti sudarytas ir iš aukštųjų mokyklų, kurios siekia ir geba išpildyti visą spektrą aukštojo
69 mokslo funkcijų, ir iš tokių, kurios renkasi orientuotis į tam tikrą specifinę funkciją.

70

71 Aukštosios mokyklos veikla turi atitikti keliamą misiją, kuri komunikuojama visuomenei, pabrėžiant
72 aukštosios mokyklos unikalumą, pasirinkimą orientuotis į mokslinę veiklą ar studijas, į praktines ar
73 teorines žinias, į apibrėžtą kvalifikaciją ar plačią erudiciją.

74

BINARINĖ AUKŠTOJO MOKSLO SISTEMA

75 Lietuvos aukštojo mokslo sistemoje veikiant dviejų tipų institucijoms: universitetams ir kolegijoms,
76 yra būtina užtikrinti, kad abiejų institucijų paskirtis būtų aiškiai suprantama visuomenei, akademinėi
77 bendruomenei ir būtų tinkamai reglamentuota nacionaliniais teisės aktais. Skirtingų tipų aukštųjų
78 mokyklų paskirties apibrėžtis turi užtikrinti, kad tarp universitetų ir kolegijų nekiltų konkurencija,
79 tačiau išliktų galimybė partnerystėms.

80

81 Universitetas turi būti grįstas mokslo ir studijų vienovės bei minties laisvės principais ir, visų pirma,
82 turi būti intelektualinė erdvė, kurioje, protų ir idėjų sandūroje, gimsta naujas pažinimas, sintetamos
83 naujos idėjos. Mokslinis pažinimas turi būti integruotas į studijas, kurios turėtų studentams suteikti

84 plačią erudiciją, gebėjimą mąstyti kritiškai, analizuoti įvairius reiškinius ir pritaikant žinias gerinti savo
85 aplinką. Universitetas turi būti atviras visuomenei ir jautrus jos poreikiams, jo bendruomenė –
86 įsitraukianti į pilietinį ir visuomeninį gyvenimą, prisidedanti prie šiandien vykstančių diskusijų vystymo
87 ir kurianti universitetą kaip kultūrinį ir intelektualinį valstybės židinį.

88

89 Universitetas, siekdamas savo tikslų, akademinės bendruomenės nariams turi kelti aukštus
90 išankstinio pasirengimo reikalavimus ir orientuoti savo veiklą į talentingiausius protus.

91

92 Tiriamoji, mokslinė universitetų veikla turėtų atitikti tarptautinį mokslo diskursą bei kokybės lygį, o
93 veiklos tarptautiškumo principas turėtų atsispindėti ir studijų organizavime, ir aukštosios mokyklos
94 gyvenime plačiąja prasme. Universitetinė studijų aplinka turi studentams užtikrinti galimybes
95 tobulinti savo įgūdžius ar įgyti naujų žinių, savarankiškai siekti užsibrėžtų tikslų ir prisidėti prie
96 vykdomos mokslinės veiklos įvairovės.

97

98 Kolegijos turi grįsti savo veiklą naujausiomis mokslinėmis žiniomis, jas integruoti į savo teikiamų
99 studijų turinį ir siekti šias žinias skleisti visuomenėje per platų teikiamų paslaugų spektrą, ir aprūpinti
100 visuomenę kvalifikuotais specialistais, gebančiais šią patirtį skleisti savo aplinkoje. Kolegijos savo
101 veiklą turi orientuoti į valstybinius ir regioninius poreikius, turėti glaudžius santykius su regiono
102 viešuoju bei privačiuoju sektoriumi ir susitelkti į jų komunikuojamus poreikius, jų sėkmingą veiklą
103 trikdančias problemas. Kolegijos studijų procese turi orientotis į praktinių gebėjimų ir plataus
104 išsilavinimo derinį, leidžiantį absolventui ne tik lengvai įsiliesti į darbo rinką, bet ir nuolatos atnaujinti
105 savo žinias, reaguoti į besikeičiančią aplinką. Kolegijos naujiems savo akademinės bendruomenės
106 nariams turi kelti reikalavimus, atitinkančius pakankamą išankstinį pasirengimą studijų pradžiai.

107 AUKŠTOJO MOKSLO PRIEINAMUMAS

108 Aukštasis mokslas, kaip institutas, siekiantis paversti visuomenę teisingesne, turi būti prieinamas
109 visiems aukštojo išsilavinimo siekti norintiems asmenims, nepriklausomai nuo jų lyties, amžiaus,
110 kilmės, tikėjimo ar kitų diskriminacinių pagrindų. Švietimo bendruomenė kartu su plačiąja visuomene
111 turėtų siekti panaikinti visus socialinius, fizinius ir kitokius barjerus, trukdančius piliečiams pasiekti
112 reikiamą išankstinio pasiruošimo žinių ir kompetencijų lygmenį, ketinant stoti į aukštąją mokyklą.
113 Taip pat viso studijų proceso metu studentams turėtų būti teikiama pakankama socialinė parama,
114 leidžianti jiems įveikti jų studijų sėkmę ribojančius socialinius ir fizinius barjerus. Vienintelis barjeras,
115 kuris gali būti taikomas aukštojo mokslo sistemos prieinamumui riboti, yra išankstinis pasiruošimo,
116 reikalingo sėkmingai studijų pradžiai, reikalavimas.

117

118 Aukštojo mokslo sėkmė yra tiesiogiai priklausoma nuo ankstesnių švietimo sistemos etapų veiklos
119 kokybės - žinių ir gebėjimų reikalingų sėkmingai studijų pradžiai, suteikimo. Dėl to, kitos švietimo
120 sistemos dalys taip pat turi būti pakankamai finansuojamos, o švietimo sistemos tobulinimas turi
121 būti nuolatinis valstybės prioritetas.

122 VISUOMENĖS INTERESAS IR ATSAKOMYBĖ

123 Lietuvos studentų sąjunga teigia, kad aukštojo mokslo institucijų vykdomi moksliniai pasiekimai turi
124 būti plačiai pritaikomi viešajame ir privačiam sektoriuje, šių pasiekimų dėka turi būti tobulinamos

125 viešosios paslaugos, kuriami ir vystomi verslai, optimizuojami įvairūs procesai, kuriamos darbo vietos.
126 Aukštąjį išsilavinimą įgiję asmenys kuria intelektualią ir pilietišką visuomenę, gebančią susidoroti su
127 dabarties ir ateities socialiniais, kultūriniais, technologiniais ir ekonominiais iššūkiais.
128
129 Aukštasis mokslas dėl savo svarbos turi būti ne tik tinkamai finansuojamas valstybės, bet ir sulaukti
130 pakankamai visuomenės bei politikų dėmesio. Lietuvos studentų sąjunga tiki, kad aukštojo mokslo
131 nauda teikiama tiek individui, tiek visuomenei yra neabejotina ir dėl to laikome aukštąjį mokslą
132 viešuoju gėriu, visuomenės interesu ir atsakomybe.
133
